

Dagtilbuddets navn	Solstien
Tilsynsførende konsulent	Ulla Kaasgaard
Dato observationsbesøg	16-01-2018
Dato tilsynssamtale	26-01-2018
Deltager tilsynssamtale	Morten Egelberg, forældrebestyrelsesformand Rina Schwerdtfeger Roikjær, leder Yildiz Alptekin, souschef Pia Thomsen, pædagog
Dato kvalitetssamtale	07-02-2018

Konklusion (*offentliggøres på dagtilbuddets hjemmeside*)

Det kan på baggrund af observationsbesøg, tilsendt materiale og tilsynssamtale konkluderes, at Solstien er et velfungerende dagtilbud, som overholder gældende lovgivning.

Solstien har siden sidste tilsyn arbejdet med, at indretningen fremstår indbydende og er målrettet pædagogikken, hvilket er tydeligt både på fællesarealer og på stuerne. Det er en proces som både ledelse og personale er midt i, og der bliver kontinuerligt arbejdet målrettet med at indrette og udvælge legetøj i hele institutionen, så det understøtter børnenes trivsel og udvikling på den bedste måde.

Solstien arbejder målrettet med læreplanstemaer, hvor der er indført en ny struktur, som er inspireret af en naboinstitution. Ledelsen har sat rammen for arbejdet i praksis - en 4 ugers plan hvor der er fastlagt aktiviteter, så der sikres der arbejdes systematisk og målrettet med læreplanstemaerne. Personalet er ansvarlig for planlægningen i detaljer, og aktiviteter og organisering tilpasses løbende til børnegruppens behov.

Solstien har en børnegruppe, samt et sprogstimuleringsstilbud for børn, der ikke er tilknyttet et dagtilbud, som gør, at de har en stor opmærksomhed på sprog. Det betyder bl.a. i praksis, at der er læseleg som aktivitet hver dag. Læseleg omfatter en lille gruppe børn og en voksen, der læser dialogisk læsning. I hverdagens rutiner og aktiviteter arbejdes også målrettet med sprog, og alle voksne skal bruge bevidste sprogstrategier, som f.eks. at italesætte hvad barnet gør, hvad den voksne gør. Der er også en bevidsthed om at skabe situationer, hvor der indbydes til at samtale, f.eks. ved spising og eftermiddagsfrugt.

Personalet har en omsorgsfuld og anerkendende tilgang til alle børn. De voksne har opmærksomhed på børnene, og er nærværende og i øjenhøjde med børnene.

Solstien har en ledelse og en personalegruppe, der er optaget af kvalitet og ønske om at opkvalificere fagligheden kontinuerligt. De er med i et forløb, som skal ende med, at de bliver kvalitetscertificeret (Ecers & ITERS). De er i samarbejde med Trine Krogh Kjær, som bl.a. indebærer

individuel sparring til personalet. Dette forløb er med til at udvikle, både de fysiske rammer og pædagogernes kompetencer ift. støtte børnenes udvikling, læring og trivsel.

Dagtilbuddets skriftligt materiale

foreligger

- a. Læreplan -----
 - o herunder digital dannelse (medielæringsstrategi) -----
- b. Mad- og måltidspolitik -----
- c. Tabulex (forældrekommunikation), f.eks.
 - o Ugeplan -----
 - o Fora -----
 - o Nyhedsbrev -----
 - o Andet Klik for at skrive tekst
- d. Trivselsvurderinger (TOPI) -----
- e. Sprogvurderinger -----
- f. Eventuelt andet skriftligt materiale
 - o Bevægelsespolitik (dagtilbud med idrætscertificering) -----
 - o Beskrivelser af arbejdet med bæredygtighed -----
 - o Andet
 - 4 ugersplan
 - guidning til personalet ift 4 ugersplan
 - velkomstbrev
 - årshjul

Tilsynssamtale

Dialog om fokuspunkter og observationsbesøg.

1. Pædagogik

På observationsbesøget opleves morgenrutinen som rolig, og de voksne er opmærksomme og omsorgsfulde ift. børnene. Vi drøfter, hvorvidt det vil være en god ide, at en af de voksne tilbyder en leg/aktivitet. Det vil være synligt for børnene hvad de kan lave, og forældrene har mulighed for at aflevere børnene til at lave noget konkret, og dermed understøtte en god aflevering for nogle forældre.

Samling i vuggestuen: vi taler om brug af f.eks. sangkufferter, som Solstien allerede har.

Kunstprojekt: vi drøfter hvad det giver børnene, at aktiviteten er på stuen blandt de andre børn, og i et rum for sig selv. Vi taler om, at kunstprojektet (o.lign.) kan forskellige ting, alt efter hvor

aktiviteten foregår. De overvejelser Solstien allerede har omkring kunstprojektet og lignende aktiviteter, er bl.a. dialog med de andre børn og voksne, når det foregår på stuen, at børnene kan fordybe sig, at børnene laver noget på egen stue. Solstien fortæller, at børnene i andre sammenhænge bliver fordelt rundt. Solstien oplever, at det er betydningsfuldt for børnene at være tilknyttet en stue og dens voksne, og derfor prioriterer de, at børnene har mulighed for at være på deres stue en stor del af tiden. Solstien evaluerer hele tiden og tilpasser de enkelte aktiviteter, efter hvad børnene skal have ud af det, og hvad deres behov er.

Ved observationsbesøget blev der bemærket en tydelig bevidsthed hos de voksne med at støtte børnene i selvhjulpenhed, f.eks. ved at smøre brød selv, og ved at gå ned af en stol selv mm. Solstien fortæller, at der netop har været stort fokus på, at udvikle pædagogikken og de voksnes bevidsthed om, hvordan selvhjulpenhed støttes i aktiviteter og rutiner.

Legeplads, børnehaven: vi taler om, de overvejelser, der har været i Solstien om at fordele børnene mellem ude og inde, og at børnene vælger selv. Solstien fortæller, de oplever færre konflikter, også indenfor. Der kan dog godt være et højt støjniveau indenfor. Solstien har hele tiden overvejelser om organiseringen i tidsrummet kl. 12-14, bl.a. hvad der kan gøres for at mindske støjniveauet indenfor. I øjeblikket er der bl.a. fokus på, at børnene lærer at rydde op, hvad er dit og mit, o.lign. ift at vi passer på vores ting, at det er vores fælles ting. Børnene gode til at rydde op på egne stuer.

Vi drøfter, de overgange/skift børnene har i løbet af en dag, og at det i børnehave/vuggestuedag kan blive til mange. Solstien fortæller, de i børnehaven om fredagen gør det lidt anderledes end de øvrige dage, med fredagscafe, fælles for alle, ser film fra ugens aktiviteter, dans og leg på tværs af stuer.

Solstien fortæller om en af de planlagte ugentlige aktiviteter for en udvalgt gruppe, de kalder den rejseklub. Her skal børnene besøge forskellige lande (hvor børnene/deres familie kommer fra), børnene får et pas, de taler om, hvordan kommer man til det land, børnene har noget med hjemmefra og en fortælling fra forældrene.

Solstien fortæller om arbejdet med de største børn i børnehaven, hvor bl.a. forberedelse til skole indgår. Arbejdet tilrettelægges som cirkusgruppe, med udgangspunkt i cirkus. Der laves bl.a. kolbøtter, og der sluttet af med cirkusforestilling inden børnene skal videre i skole. Samtidig inddrages tal, bogstaver, og der læses historier.

Vi taler om, at der foregår meget børneinitieret leg i løbet af en dag, sideløbende med de mere voksenplanlagte og -styrede aktiviteter. Vi drøfter vigtigheden i, at de voksne ser børnenes initiativer og hjælper dem med at udvide den, f.eks. at inspirere til hvad barnet kan lave i plusplus eller få inddraget flere børn i samme aktivitet. Det giver mulighed for relationer mellem børnene, og præsentere et tilbud til de børn, som ikke deltager i de voksenstyrede aktiviteter og som har svært ved at fordybe sig i leg/aktivitet på egen hånd.

2. Trivsel

På observationsbesøget oplevedes tilgangen til børnene som anerkendende, og stemningen er præget af glade børn og voksne, som har tilknytning til hinanden. Vi drøfter vigtigheden i at kommunikation og anerkendelse bliver talt om jævnligt, samt at pædagogerne er gode til at hjælpe hinanden med at agere anerkendende, for at sikre bevidstheden hos alle voksne.

Solstien har en børnegruppe, som har en bred behovsvifte. Nogle børn mestrer deres børnehave/vuggestue liv fint, mens andre mestrer det mindre godt. Det er meget betydningsfuldt, at alle voksne omkring dem, har en anerkendende og omsorgsfuld tilgang.

3. Sprog

På observationsbesøget oplevedes, at nogle voksne tydeligere end andre anvender sprogstrategier, som f.eks. kommentator strategien.

Solstien fortæller om deltagelse i forløb med Trine Krogh Kjær, som bl.a. har fokus på sprog og sprogmiljøet. Hendes sidste tilbagemelding var, at hun havde observeret en markant udvikling, og kunne se personalet rykker på at anvende sprogstrategier. Hun har haft en individuelle sparring med alle personaler, hvilket ifølge pædagog Pia har givet rigtig meget.

Solstien fortæller, at forløbet med Trine Krogh Kjær har vist sig at være et større stykke arbejde end forventet, da der også fulgte rent praktiske ting, som skal løses. Morten tilføjer, at bestyrelsen og forældre kan være en hjælp til nogle af disse praktiske ting.

Solstien prioriterer at have læseleg (dialogisk læsning) på skemaet hver dag, og personalet oplever, at børnene profiterer af det, både at kunne genfortælle historier og få et større ordforråd.

4. Indretning

På observationsbesøget var indtrykket, at stuerne er indrettet forskelligt og legezoner er mere tydelige nogen steder, men det er tydeligt, at der er tænkt tanker bag indretningen. Vi taler om, at det er en udviklingsproces, som Solstien er midt i. Forløbet med Trine Krogh Kjær indeholder også et pædagogisk syn på legezoner/tilbud om leg, interesseområder, både stuer og fællesarealer. Solstien har løbende pædagogiske diskussioner om, hvad der skal være på stuerne. Det er ikke tilfældigt hvilket legetøj, og hvilken indretning der vælges.

Der er planlagt at lave vogne med tema, musik, science, natur, som kan bruges på alle stuer og som er mobile.

Der skal være krea i børnehøjde efter hvilken børnegruppe på alle stuer.

Der er planlagt indkøb af legetøj og møbler.

Solstien fortæller, at legetøjet også er en understøttelse af sprog, og skal f.eks. understøtte nuancerne i sproget, f.eks. at der er en foodprocessor i legekøkkenet.

5. Organisering

Observationer på besøgsdagen viste, at personalet er gode til at fordele sig, både ift. børn og aktiviteter, men også at få brugt ressourcerne bedst muligt også på tværs af de to afdelinger.

Ledelsen fortæller, at de har haft en personaledag med MBTI som tema. Det skal være et tema igen i en fortløbende udviklingsproces. Konsulenten fortæller, at en pædagog havde nævnt det og fortalt, at det havde styrket samarbejdet at blive opmærksomme på hinandens typer.

Solstien fortæller om indhold og form i deres 4 ugers plan. Der justeres hele tiden både på indhold og længde af projekter og aktiviteter. Projekter gentages efter evaluering, hvis det fungerer godt for børnene. Fordybelsesuger fungerer godt og børnene profiterer af det, og de voksne ved hvad de skal.

Vi drøfter brugen af piktogrammer. Solstien fortæller de bruges forskelligt efter hvordan børnene profiterer af det, hvor meget de er interesseret i det. Erfaringerne med piktogrammer er blandede.

Solstien fortæller om samling i børnehaven, at nogle stuer holder samling for alle børn på stuen, andre deler sig op. Det tilpasses efter børnegruppens behov, og hvad der skal foregå. Samling kan holdes forskellige steder, f.eks. har man holdt samling udenfor institutionen.

Solstien fortæller om deres 4 ugers plan. Den hjælper med, at alle ved hvad de skal. Den sikrer også en rød tråd mellem det vi laver. Personalet oplever også at den fungerer og der nu er plads til at pædagogen kan beslutte hvad der skal foregå. Det er pædagoger der skiftes til at planlægge. Det opleves i institutionen at det styrker arbejdet på tværs af stuerne.

Solstien fortæller om hvordan inklusionspædagoger kan inviteres ind og observere på stuen af stuepædagogerne, både til at se på et barn/en børnegruppe og til at se på udførelsen af pædagogik.

Fokuspunkter dagtilbud

Konsulentens fokuspunkter:

- At sprogstrategierne i dagligdagen bruges endnu mere bevidst af alle voksne
- Opmærksomhed på at se børnenes initiativer til leg og aktiviteter og udvide dem

Vi prioriterede at bruge ½ time af tilsynssamtalen til at tale om de forandringsprocesser, som Solstien er midt i lige nu, både med kvalitetscertificeringen og kommunens implementering af TOPI, da det var noteret under fokuspunkter i Solstiens egen beskrivelse.

Vi taler om, at en forandringsproces indebærer, at der hele tiden udvikles på pædagogikken. Ny viden fordrer, at der hele tiden justeres på metoder og struktur.

Solstien har via TOPI fået opmærksomhed på, at der kan være et gab mellem sundhedsplejerskens besøg i hjemmet ved 8 mdr, til børnene starter i børnehave som ca 3 år. De børn møder Solstien en del af.

Solstien ser TOPI som en god analysemodel, hvor fokus er på konteksten omkring barnet. Denne tilgang understøttes også via forløbet med Trine Krogh Kjær.

Solstien har sprog som særligt fokus. Gennem forløbet med Trine Krogh Kjær optimeres pædagogik og indretning netop ift. sprog, så der bliver arbejdet med bl.a. udvikling af brugen af sprogstrategier.

Personalet oplever, at der bruges mange ressourcer på TOPI. Vi taler om, at jo flere gange der laves TOPI, jo mere rutineret bliver personalet. Ledelsen fortæller, der afsættes max en time pr barn, og der laves faste aftaler til at lave TOPI arbejdet. Også analyse på gruppeniveau kan være en løsning for at tiden effektiviseres.

Solstien og Morten fortæller, at et af målene for at blive kvalitetscertificeret, er at tiltrække flere børn og familier.

Opfølgning

Der er ikke behov for at lave aftaler om opfølgning.

Bilag 1

Dagtilbuddets egen beskrivelse

1. Læreplaner / læringsmiljøer

Hvordan organiserer I arbejdet med læreplaner og læringsmiljøer, herunder hvordan tilrettelægger I ...

- ... refleksioner?
- ... arbejdet med mål for børnenes læring?
- ... evalueringer?

Vi har i solstien etableret en læreplansgruppe. Læreplansgruppens arbejde består i at organisere rammen for læreplansarbejdet. Læreplansgruppen består af souschefen og inklusionspædagog som tovholder og 4 medarbejderrepræsentanter for hele huset. Repræsentanterne for medarbejderne har mandat til at tage de endelige beslutninger for arbejdet, det betyder at alle medarbejdere har et ansvar for at klæde deres repræsentant på, så alle oplever ejerskab for læreplansarbejdet.

Metoden til arbejdet med læreplaner har vi hentet inspiration til, fra naboinstitutionen Tryllestien. I Solstien er vi meget optaget af hvordan hverdagen og aktiviteterne bliver rammesat, organiseret og tilrettelagt, ift læringsmiljøer som består af alle de muligheder for udvikling, trivsel og læring som vi er med til at give børnene.

Vi er Solstien i gang med en bred vifte af dokumentations og evalueringsmetoder. Som er refleksionsskemaer, ugeskemaer, 4 ugers planen og læreplansskemaets evalueringsdel. Vi er stadigvæk i en proces hvor vi arbejder med at få implementeret evalueringsdelen.

Hvordan sikrer I, at personale har ejerskab på læreplanerne og at de omsætter dem...

- ... i planlagte aktiviteter
- ... i hverdagsaktiviteter

På baggrund af at der har været en oplevelse hos vores medarbejder om, at de kunne mangle ejerskab af læreplansarbejdets konkrete aktiviteter og emner. Har det betydet, at vi i år har lavet årshjul som skal sikre, at alle medarbejdere kender deadlines til at komme med ideer, forslag og refleksioner.

Der er i læreplansgruppen udarbejdet et årshjul for 2018, hvor der er planlagt temaer for hele året. Der er ligeledes et årshjul for lille- og storgruppe i hus 1 det betyder at de har fordybelsesuger undervejs i temaerne.

Vi bruger et læreplanskema til, at udarbejde samlet overblik over aktiviteter og læringsmiljøer der skal danne rammen for læreplansarbejdet. Stuerne skiftes til, at være ansvarlig/tovholdere for skemaerne. Den nedskrevne voksenansvarlige betyder, at man har ansvaret for materialer til aktiviteten og afholdelse af aktiviteten, man må til hver en tid bytte og hvis man bytter, skal det informeres til alle i huset, så alle har et fortsat overblik. Inklusionsteamet og ressource teamet bookes ind som tovholdere, på aktiviteter efter aftale med dem. 4 ugers planen skal følges, er det sådan, at en aktivitet skal aflyses gøres det igennem ledelsen. 4 ugers planen afleveres udprintet til hver stue, samt en til køkkenet, inklusionsteamet og ressource teamet.

Vi arbejder som hus med et fælles overordnet emne, som vi opstiller læringsmål ud fra så det passer til begge huse.

Vi arbejder med fordybelsesuger op til højtiderne. dvs. 2 uger op til fastelavn og påske - november og december er sat af til fordybelse i juleaktiviteter. Der vil fortsat være koblet læreplanstemaer og mål på for perioderne, det vil være de stueteams som står for 4 ugers planen som planlægger.

Læreplansgruppen har udarbejdet en refleksionsark til udarbejdelse af evaluering i forbindelse med læreplansarbejdet. Hvor evalueringen nedskrives stuevis og afleveres til en fra læreplansgruppen. Der er også udarbejdet en logbog i begge huse, som er til indsamling af ideer og forslag til nye temaer for årshjul.

Under hvert emne arbejder vi med to til tre af læreplanstemaerne hvor sprog altid er et af dem. Længden med emnerne varierer alt efter børnenes engagement og fordybelse af de forskellige emner da det, at følge børnenes spor er en vigtig del af vores læreplansarbejde.

Vi påtænker at afvente regeringens udspil om de nye læreplaner, som burde komme i slutningen af året. Vi har derfor valgt pt at ligge arbejdet med nye mål i bero.

Hvordan arbejder I med børnemiljø og sikrer, at I inddrager børneperspektiv?

I Solstien har vi særlig fokus på børnenes oplevelser af de aktiviteter de indgår i. Samtidig har vi fokus på trivsel, læring og udvikling samt børnenes deltagelse i fællesskaberne. I praksis betyder det, at vi følger børnenes spor i de aktiviteter de indgår i. Vi oplever indimellem at måtte ændre i de planlagte pædagogiske aktiviteter, da det ikke har fanget børnenes interesse og vi derfor må retænke det planlagte. 0

Arbejdet med børnemiljø er en proces som vi bliver ved med at udvikle på. Vi har været udfordret i forhold til, at sikre inddragelsen af børnemiljø i vores 0-4 års grupper. De voksne har set på børnenes interesse og reaktioner samt deres lyst til at deltage og være med i det voksenstyrede aktiviteter.

I 3-6 årsgrupperne arbejder vi med at inddrage børnenes perspektiv ved at være opmærksomme på hvordan børnene reagerer og herefter reflekterer vi over hvordan vi kan justere og tilpasse den pædagogiske praksis. - vi følger børnenes spor. Vi arbejder med, at inddrage børnene ved hjælp af dialog.

Vi arbejder med børnemiljø på to planer. Når vi arbejder med de pædagogiske overvejelser inden emnets start, ligger fokus på gruppesammensætning og relationerne på tværs af stuerne, samt børnenes udviklings- og læringspotentialer. Efterfølgende i evalueringsdelen arbejdes der bagudrettet i form af børnefortællinger samt hvordan vi har sikret alle børns deltagelsesmuligheder i det pågældende emne.

2. Sprogindsats

Hvordan arbejder I med sprogstrategier i det pædagogiske arbejde?

I Solstien har vi en arbejdsgruppe som står for den overordnet sprogindsats og de generelle rammer. Sproggruppen arbejder løbende med refleksioner omkring den tidlige sproglige indsats. Logopæden som er tilknyttet Solstien har været inviteret med til at sikre den faglige sparring og til at støtte op omkring de tiltag og indsatser der er blevet iværksat.

I den pædagogiske praksis, arbejder vi med at fremme børnenes spontane sprog gennem frie samtaler med børnene. Pædagogerne er optaget af at følge børnenes initiativ - til det bruger vi ugle (Hold Udkig Giv Tid Lyt efter) og ansigt til ansigt, hvor pædagogerne placerer sig i øjenhøjde med børnene for at fremme børnenes tale - og legelyst.

Vi arbejder på, at børnene udvikler et varieret sprog, vi er bevidste om, at inspirationen til samtaler og leg skal være alsidige.

Vi har derfor en øget opmærksomhed på rummets indretning, herunder variation af billeder på væggene, inspirerer børn og voksne til at tale om mange forskellige ting med hinanden. Billeder af børnene på ture skal fremme, at der tales i datid og før nutid, legetøjet fremmer børnenes lyst til at tale dekontekstualiseret og lege, at de er en anden. Både fordi det fremmer evnen til at anvende fantasi, men også fordi det fremmer evnen til at sætte sig i andres sted, hvilket med andre ord styrker børnenes sociale kompetencer.

Vi arbejder med dialogisk læsning, de pædagogisk redskaber vi bruger er læseleg for alle børn og vi bruger Filurmaterialet i vores storgruppe.

I det tidlige sproglige arbejde, hvor børnene kommunikerer non-verbalt, er vi især opmærksomme på vores kropssprog, at vi anvender meget mimik og gestik i samtalen med børnene. I vores pædagogik med de mindre børn arbejder vi især med at være i børnehøjde. Det vil sige en sprogstrategi, hvor vi arbejder med ansigt til ansigt samt imiterer og fortolker børnenes non-verbale kommunikation. Vi deltager i børnenes leg og indtager en kommenterende rolle i samspillet.

Vi arbejder med mindre grupper, det kan eksempelvis være legegrupper hvor vi fokuserer særligt på den enkelte gruppe børns sproglige udfordringer. Det betyder at i de planlagte aktiviteter er der tænkt sproglige tiltag ind.

Vi bruger screeningsmaterialerne TRAS og "vis hvad du kan" til at se hvor det enkelte barn er i sin sproglige udvikling. Resultaterne fra TRAS og "vis hvad du kan" bruger vi til at tilpasse den sproglige indsats.

Vi arbejder meget med børnene i små grupper, det har det til formål, at fremme børnenes evne til samarbejde med hinanden med henblik på at styrke børnenes skoleparathed.

I den daglige pædagogiske praksis sætter vi ord og begreber på alt det der foregår. Vi har øje for det enkelte barn og skaber muligheder for "en til en" tid systematisk i dagligdagen. Et eksempelvis kunne være, når en pædagog med et barn dækker en madvogn.

3. Overgange

Hvordan tilrettelægger I børnenes overgange? (eksempelvis, hvornår afholder I introsamtaler, mm)

- **Fra hjem til dagtilbud**

Når en ny familie har fået plads i Solstien, starter vi med en rundvisning af vores hus. Første dag familien kommer holder vi en introsamtale, det gør vi inde på stuen, hvor vi med forældrene får viden om deres barn og familie. Vi bruger introsamtalerne til at sikre at vi har den nødvendige viden om barnet så vi kan skabe en tryk og god start. Det er vigtigt at familien fra starten føler sig taget godt imod og oplever det er nemt at komme til os når der er spørgsmål undren eller andet.

Vi aftaler til vores introsamtale altid en 3-6 måneders samtale hvor vi følger op på hvordan familien har oplevet indkøringen og den første tid i Solstien.

- **Interne overgange, eksempelvis mellem vuggestue og børnehave**

Vi arbejder med udgangspunkt i det enkelte barn og den børnegruppe som vi har. Vi har valgt en struktur som betyder at vi har mulighed for at tilpasse overgangene fra vuggestue til børnehave ud fra barnets behov og ikke alder.

I arbejdet med de ældste børn i vores 0-4 års grupper i hus 2, arbejder vi i små grupper hvor der op til overgangen til hus 1 bliver planlagt aktiviteter og besøg til deres nye hus. Vi forsøger at rykke vores børn med et eller flere børn som de kender. Så vi på den måde skaber tryghed for barnet ved at det starter med en ven.

Vi afholder et fælles fyraftensmøde for de nye forældre hvor der deltager pædagoger fra begge huse som fortæller om det nye der skal ske, og hvor der er mulighed for forældrene til at stille spørgsmål. Vi har gode erfaringer med at holde mødet samlet det giver også vores forældre mulighed for at se hvem der ellers flytter med.

Vi afholder individuelle overleveringsmøder hvor vi sammen med forældrene overleverer pædagogiske tiltag og andet vigtig viden.

- **Eksterne overgange, eksempelvis til eller fra et andet dagtilbud**

Når et barn flytter til et andet dagtilbud og vi har haft et samarbejde med forældrene der har involveret pædagogiske tiltag hos os samarbejde med PPR eller andet afholder vi et overleveringsmøde med det nye dagtilbud. Dette arrangerer vi i samarbejde med forældrene.

Hvor mange børn blev skoleudsat i det igangværende skoleår?

2

Er der kommet børn tilbage, der var startet op i skole?

Nej.

4. Inklusionsmidler

Hvordan arbejder I med de inklusionsmidler, som I har fået tildelt?

Vi har ansat to inklusionspædagoger. Inklusionspædagogerne arbejder både som vejleder og i den daglige pædagogiske praksis. Inklusionspædagogerne arbejder med at facilitere TOPI analyserne, støtte op om det skriftlige arbejde i børnesager og er en fast del af det tværfaglige samarbejde. Inklusionspædagogerne har en stor rolle i implementeringen af TOPI. Inklusionspædagogerne er med til at støtte op omkring særlige pædagogiske indsatser i huset, den pædagogiske organisering af læringsmiljøer og facilitere refleksionsrum for stueteams.

5. Fysiske rammer

Hvordan udnytter og inddrager I jeres fysiske rammer i det pædagogiske arbejde?

Vores fysiske rammer er en vigtig del af vores pædagogiske praksis. Vi har i vores indretning stort fokus på at skabe små legezoner til børnene, så vi har mulighed for at fremme legen og dialogen mellem børn og voksne.

Vi har i samarbejde med eksterne samarbejdspartner fået hjælp til at designe og indrette vores to alrum som har været en udfordring at få udnyttet optimalt. Vi har nogle gode udearealer som vi bruger i vores dagligdag, både til mindre forløb og når vi deler børnegrupperne op i løbet af dagen. Læringsrummet udenfor lægger op til god plads med bevægelse bredt set. Samtidig opfordrer udearealerne, til fysiske lege, sansning og kreativitet. Vi har en forholdsvis ny legeplads i hus 1 og måden den er designet på har været med udgangspunkt i at skabe små legezoner til børnene og at sikre at der var alderssvarende motoriske udfordringer.

6. Forældresamarbejde

Hvordan sikrer I, at samtlige forældre oplever et godt forældresamarbejde?

Det gør vi ved at vi i vores daglige dag er opsøgende i kontakten til vores forældre. Når en familie starter i Solstien bruger vi tid på at skabe tillid og åbenhed for den daglige dialog, så vores forældre altid oplever at kunne komme til enten stuepersonalet eller ledelsen med spørgsmål eller undren. Alle forældre er altid velkomne til at bede om samtale, hvis de har behov udover det vi tilbyder.

Vi oplever at vi har et forældresamarbejde der generelt er velfungerende og godt. Vi møder altid forældrene med en respekt for deres barn og familie også når vi ikke er enige.

Vi har fokus på altid at inddrage og involvere vores forældre. Det betyder at vi altid inddrager forældrenes perspektiv, mening og oplevelser omkring trivslen og udviklingen af deres barn.

Vi har en stor andel af forældre der ikke taler dansk. Det betyder at vi bruger en del visuel dokumentation så de også har mulighed for at følge med i deres barns hverdag. Vi holder med de forældre lidt ekstra møder hvor vi sørger for at de er opdateret omkring deres barns trivsel og udvikling med tolk.

Vi holder årligt forældrekonsultationer.

Hvordan indgår forældretilfredshedsundersøgelsen i jeres arbejde med forældrene?

Vi har på et fælles pædagog fagligt møde taget undersøgelsen op og gennemgået den sammen.

Vi har brugt forældretilfredsundersøgelsen til at se om der var områder vi ikke var opmærksomme på og kunne forbedre, samt set på hvor vi lykkedes godt.

I hvilke samarbejdsfora inddrager I forældrene – og hvordan fungerer det?

Vi har et tæt samarbejde med vores forældrebestyrelse. I samarbejde med forældrebestyrelsen planlægger vi indhold til eksempelvis forældremøder og festarrangementer. Sidste år planlagde vi i samarbejde med forældrebestyrelsen vores årlige forældremøde med workshops der omhandlede den dagligdag deres børn er en del. I år har vi på bestyrelsens opfordring inviteret oplægsholder Trine Kjær Krog, som vi samarbejder med i forhold til at øge kvaliteten i den pædagogiske praksis i Solstien.

Vi har udfordringer med at tiltrække forældre til vores forældremøder, vi forsøger derfor sammen med vores forældrebestyrelse at skabe nogle møder som tiltrækker vores forældre.

Hvert år holder vi sommerfest eller høstfest hvor vi har forældrebestyrelsen med til at arrangere og komme med ideer.

Vi holder julehyggeeftermiddag hvert år i december. Vi oplever til disse festarrangementer en stor tilslutning af forældre.

Vi laver et nyhedsbrev cirka en gang om måneden.

Vi har hvert år forældrekonsultationer i starten af året.

Hvordan omsætter I konkret viden og værktøjer fra ”Sammen om Barnet” og ”TOPI” i jeres forældresamarbejde?

Vi har brugt dialogmodellen fra TOPI i vores forældresamarbejde. Det har været med til at skabe mere struktur og systematisere tilgangen til større inddragelse af vores forældre.

7. Personale

Medarbejderudvikling

Hvordan arbejdes der med medarbejderudvikling?

Vi arbejder med MUS og GRUS samtaler. De samtaler er med til at danne et fundament for hvilke beslutninger og tiltag der kan være behov for hos de enkelte medarbejdere. De samtaler har været med til at danne grundlag for en omstrukturering i huset, ændrede arbejdsfunktioner og fokus på fagligopkvalificeringen.

Vi har i ledelsen stort fokus på at sikre et godt arbejdsmiljø, så vi oplever at have en personalegruppe hvor der mulighed for at medarbejderne kan udvikle sig, og have indflydelse og personalegruppe der trives og oplever sig inddraget. Vi bruger vores MED udvalg til at sikre et forum til dette.

Hvordan sikres der, at personalet har de fornødne kompetencer til at løse de opgaver, der skal løses?

Det gør vi ved hjælp af vores tværfaglige samarbejdspartner, som vi bruger både til faglige sparring og til konkrete redskaber i den pædagogiske praksis. Vi afholder fælles undervisningsforløb for hele personalegruppen. Vi har løbende pædagoger på enkelte diplommoduler.

Hvordan er vidensdeling organiseret?

Vi bruger vores pædagog faglige aftenmøder til at opkvalificere vores viden og videns deler. Det gør vi ved hjælp af undervisning fra eksterne underviser og ved brug af egne kompetencer i medarbejdergruppen. Når medarbejder har deltaget i kurser eller har arbejdet med særlige faglige udfordringer bruger vi aftenmøder / afdelingsmøder til at videns dele.

Vi har etableret arbejdsgrupper vi hvor vi deler viden og erfaring.

Hvordan organiserer I implementeringen af nye tiltag, f.eks. Sammen om Barnet og TOPI? (fx pædagogmøder, møder for samtlige medarbejdere, teammøder, stuemøder, mm.)

Vi har afholdt pædagog faglige aftenmøder, hvor hele personalegruppen var samlet. Ledelsen har i samarbejdet med inklusionspædagogerne planlagt og organiseret analysearbejdet.

Inklusionspædagogerne har faciliteret analysemodellen for stueteamet.

stueteamene har holdt stuemøder hvor der har været mulighed for at få inklusionspædagoger eller ledelse med.

Ledelsen og inklusionsteamet har løbende evalueret på de tilbagemeldinger der er kommet fra personalegruppen. Vi skal i foråret 2018 have underviser Tascha ud til et pædagog fagligt møde

hvor hun samler op på de faglige udfordringer og spørgsmål personalet måtte have.

Normering

Fordeling pædagogtimer – medhjælpertimer

<u>Pædagogtimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af uddannede pædagoger. Da ledere bliver lønnet af en anden konto, tæller lederens børnetimer ikke med.</i>	500 timer
<u>Medhjælpertimer</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af ikke pædagoguddannede medarbejdere (selvom medarbejderen kan have en anden uddannelse)</i>	178 timer
<u>Pædagogstuderende</u> <i>Antal timer (ikke antal medarbejdere), der varetages af pædagogstuderende i de lønnede praktikperioder</i>	30 timer

Følgende medarbejdere tæller **ikke** med i normeringen:

PAU-elever, pædagogstuderende i de ikke lønnede praktikperioder og medarbejdere i løntilskud

Er der PAU- elever i huset? Ja Nej

Hvilken betydning har det for jeres pædagogiske arbejde, at I har PAU-elever og/eller pædagogstuderende?

Den betydning det har at have pædagogstuderende er at vi er opdateret på hvordan og hvilken ny viden der er i pædagoguddannelsen. At have studerende betyder at vi jævnligt har en ny medarbejder i huset som kan have nye øjne, være undrende og nysgerrig på vores pædagogiske praksis og på den måde være med til at vi hele tiden kan opkvalificere vores pædagogik.

Hvordan har personaleudskiftningen været, når I ser et år tilbage?

Vi har ikke haft udskiftning det sidste år.

8. Egen vurdering

Hvad er jeres egen vurdering af institutionen?

Vi oplever en institution i rivende udvikling. Vi har en engageret, faglig og robust personalegruppe. Vi har en institution hvor vi oplever at vores forældre og børn trives.

Solstien er en institution der har fokus på at blive dygtigere at højne det faglige niveau i alt hvad vi laver, det mener vi kendetegner vores institution. Vi har på grund af vores beliggenhed nogle

udfordringer som vi ikke gøre noget ved, men det betyder for os at det bliver vigtigere at vi har en bevidsthed omkring kvaliteten af det faglige niveau. Vi oplever at vores forældresamarbejde er præget af en gensidig respekt for hinanden, hvilket er med til at skabe den gode dialog. Vi er kommet godt i gang med implementeringen af TOPI og det er med til et øget fokus på den tidlige indsats.

På baggrund af denne vurdering, hvilke pædagogiske fokuspunkter vil I da pege på til jeres kommende pædagogiske tilsyn?

Vi er lige nu i gang med en forandringsproces hvor vi arbejder på at øge kvaliteten i vores arbejde. Vi er i samarbejde med Trine Kjær Krog i gang med at se på institutionen som helhed ud fra det evidensbaseret materiale Ecers og Iters med henblik på at indrette og tilrettelægge dagen med højst mulig kvalitet. Vi har igennem de sidste 18 måneder haft et samarbejde med Trine hvor hun har været i Solstien og undervist hele personalegruppen, samt været hos os hele dage hvor personalet er blevet vejledt i sprogstrategier. Vi arbejder på at blive kvalitetsvurderet.

Vi har nu igennem det sidste år arbejdet på at implementere TOPI, det har været en spændende udfordring som vi har lært en masse af. Det har betydet at vi har haft afsat en masse personaletimer til dette.

Fokuspunkterne fra Solstien vil være, at tale omkring den forandringsproces vi er i gang med sammen med Trine og hvilken betydning TOPI har på vores arbejde med den tidlige indsats.

Bilag 2

Konsulentens observationsbeskrivelse

I forbindelse med det pædagogiske tilsyn, besøger den tilsynsførende pædagogiske konsulent dagtilbuddet. Besøgets varighed varierer alt efter dagtilbuddets størrelse og organisering. Den pædagogiske konsulent foretager observationer i samtlige dagtilbuddets afdelinger.

Besøget har til formål, at skabe indblik i dagtilbuddenes pædagogiske praksis. Der er fokus på, hvorvidt dagtilbuddets skriftlige materiale, såsom læreplaner, dagtilbuddets egne beskrivelser (spørgeskema), mm., omsættes i praksis. For at sikre systematik og gennemsigtighed i tilsynsprocessen (uvildighed), fokuseres der ved besøget på de tegn, der er beskrevet under de enkelte overskrifter.

I nedenstående beskrivelse kan der indgå den pædagogiske konsulents refleksioner og anbefalinger (fremhævet med *kursiv*), som vil blive drøftet ved tilsynssamtalen.

Fokus for tilsynsbesøget

1. Pædagogik

2. Trivsel
3. Sprog
4. Indretning
5. Organisering

1. Pædagogik

Hvilke aktiviteter foregår der i børnehuset?

Fælles morgenåbning i Hus 2 (vuggestuen), morgenåbning på Stjernestuen den dag jeg var der.

Formiddag:

Vuggestuen: samling ca. kl. 9, med frugt. Storebørnsaktivitet i fællesrummet med klip af masker

Børnehaven: kunstprojekt på hver stue, undtagen Brumbassestuen hvor kunstprojektet var i krearummet, fri leg, voksenstyrede lege.

Spisning i begge huse.

Putning i vuggestuen ca. kl. 12.

Eftermiddag:

Børnehaven på legeplads og indenfor. Ingen strukturerede aktiviteter undtagen rytmik kl. 13.30. (nåede ikke at opleve rytmikken)

Jeg havde fået udleveret en ugeplan som efter mine observationer blev fulgt (jeg var dog ikke tilstede ved læse-leg og rytmik).

Hvordan tænkes læring ind det planlagte, det spontane og rutinerne?

Morgenåbningen er fælles for både børnehaven og vuggestue. Omkring kl 8 var der ca 20 børn, hvoraf børnehavebørnene gik til Hus 1 med en voksen. Det foregår stille og roligt, børnene går ud lidt af gangen.

Alting foregår stille og roligt, børnene kan få noget at spise. Børnene leger på stuen og i rummet tilhørende stuen. Jeg ankommer ca 7.15, hvor der er 3 voksne. De er nærværende ift børnene og har fordelt sig. En spiser med børnene, en er klar til at modtage børnene, en voksen er der hvor der er behov.

Da børnehavebørnene er gået, leger vuggestuebørnene stille og roligt, de er ikke fordybet i leg i længere tid. En voksen læser med et barn, og en voksen er ved at putte et barn i barnevogn.

Ca kl. 8.30 fordeler voksne og børn sig på de respektive stuer i vuggestuen.

I morgensituationen oplever jeg børnene gå i gang med flere forskellige ting og gå hurtigt fra det ene til det andet, med undtagelse af to piger der havde gang i en længerevarende dukkeleg og en boldleg mellem nogle børn og mig.

Overvejelser omkring morgenåbning: at der er voksenstyrede tilbud, f.eks. tegning, byggelegetøj, puslespil eller andet, 1-2 alt afhængig af antal børn og voksne. Jeg oplever, at børnene går meget fra det ene til det andet, og jeg oplever at i hvert fald en af de voksne har tid til at kunne sætte en voksenstyret aktivitet i gang.

Jeg starter med at være på Månestuen fra ca kl. 8.45. Børnene leger, en voksen sidder på gulvet og leger med børnene, en voksen ordner forskellige ting og hjælper børnene, tager imod de børn der

kommer. De voksne fortæller, at nu skal vi samles og vi skal rydde op og det foregår stille og roligt, og voksne hjælper børnene med at få ryddet op.

Samling: børnene samles ved to borde, en pige bliver ked af det, en voksen holder en hånd omkring hende og hun stopper med at græde. En lille pige sidder på skødet af en voksen. Den voksne forsøger at sætte hende i en stol, pigen græder og den voksne tager hende på skødet igen.

Pædagogen styrer samlingen. Der bliver snakket om hvem er her, hvad hedder alle, mangler vi nogen, der bliver snakket om hvordan vejret er. Pædagogen spørger "hvordan er vejret?", børnene siger solen skinner, pædagogen siger, det gjorde den i går, men det gør den ikke i dag. Hun snakker om, at der er koldt. Så skal der synges sang, pædagogen spørger "hvad skal vi synge", børnene vil gerne synge "hjulene på bussen". En voksen har hentet frugt, og sidder ved rullebordet, som er et stykke væk fra bordet, og skærer frugten ud. Brød, smør og vand sættes på bordene. Børnene hjælpes med at smøre brød selv og børnene får hjælp til at hælde vand op selv eller de hælder vand op selv. De mindste får smurt og hældt vand op. Mens en voksen skærer frugt, går de to voksne meget rundt bl.a. for at hjælpe børnene med at smøre selv. Pigen fra før som sad på skødet bliver sat i stolen og hun begynder at græde, den voksne sætter sig tæt på og tager omkring pigen og siger "jeg sidder tæt på dig", pigen får noget at spise og holder op med at græde.

Den voksne som skærer frugt (ikke en fastansat) siger ikke noget under hele samlingen, mens der skæres frugt. De to andre voksne siger f.eks. "det er en pære, vil du have en pære?". Børnene går fra bordet lidt af gangen, efter hvornår de er færdige med at spise. De skal ikke sætte deres glas på rullebordet. Et barn bliver guidet af en voksen med selv at gå ned af trip-trap stolen.

Jeg oplever, at de voksne i samlingen har fokus på selvhjulpenhed. Der er små smøreknive, og der er små kander og glas så de kan se, hvor meget de får hældt i glasset. Der opfordres til selv at gå ned fra stolen. De voksne hjælper ved at føre børnene, f.eks. holder på kniven sammen med børnene. Der er også fokus på omsorg. De børn der er kede af det bliver trøstet.

Et barn vil have mere smør på, og bliver vred, da han skal ikke kan få det. Den voksne siger, at han har nok, og at et andet barn skal smøre med kniven nu. Den voksne var god til at lade barnet være vredt uden at negligere eller underkende følelsen. Den voksne bliver ikke ved med at bruge en masse ord, men lader barnet opleve, at det andet barn skal smøre først. Vreden går ret hurtigt over og barnet fortsætter ikke med at insistere på at få mere smør.

Jeg oplever, at de voksne vil noget med det, der tales om til samlingen, f.eks. snakke om vejret, følelsen af kulde, fællesskab (hvem er vi og hvem er her).

Overvejelser om samling: når der skal synges kan der evt være sangkufferter hvor der er legetøj eller billeder der understøtter sangen. Både ift. at vælge sang, og synge sangen. Jeg observerede at ikke alle børn sang med, og var ikke deltagende på nogen måde, måske de ikke var med på at der skulle synges og hvad. Fagtesangen "hjulene på bussen" god, da der netop er fagter til at understøtte sangen, og måske er det også derfor den vælges.

Jeg oplevede, at de to voksne som var omkring børnene, gik meget omkring børnene for at hjælpe dem f.eks. med at smøre og dele frugt ud. Overvejelser om hvorvidt de voksne kan sidde mere ved bordet, at den der skærer frugt ud, taler mere om frugten, hvad er det for en frugt, hvordan smager det osv.

Aktivitet for storegruppen vuggestuen: 4 børn og 3 voksne, de samledes ca kl. 9.40 i fællesrummet. Aktiviteten var at klippe masker. Jeg var der ikke helt fra start, så jeg ved ikke, hvorvidt de fik en introduktion til hvad de skulle lave. En voksen tegner masken op, børnene klipper selv masken med hjælp fra en voksen, den voksne klipper øjnene. Børnene sidder meget tålmodigt og venter enten på at få hjælp til at klippe, eller at en voksen kan finde lim og glimmer til at pynte masken. Under

aktiviteten synges der maskesang og fastelavnssang. Børnene er dog mest optaget af maskerne, og at få dem på. De voksne leder efter elastik og glimmer under selve aktiviteten (i skabet lige ved siden af). Under hele aktiviteten bliver børnene anerkendt f.eks. "hvor er du god" og der er opmærksomhed på det enkelte barn f.eks. med at få hjælp til at klippe.

Overvejelser omkring en voksenstruktureret aktivitet: introduktion på hvad børnene skal og hvorfor, voksne være forberedt og have fundet tingene frem. Hvis klippekompetencen er formålet, skulle børnene så ikke klippe mest muligt og ift. deres niveau (nærmeste udviklingszone). Jeg oplevede, at der var meget ventetid for børnene, men det er der også læring i og de var gode til det. Jeg kunne se i ugeplanen de skulle være 8 børn og de var kun 4, så havde de været dobbelt så mange var der blevet rigtig meget ventetid.

Børnehaven fra ca kl. 10: der er kunstprojekt på alle tre stuer. Kunstprojektet er at lave kager i gips og male dem mm. På to af stuerne foregik projektet ved et bord på stuen og de øvrige børn legede ved siden af, og på den sidste stue foregik kunstprojektet i krearummet. En voksen fra Mariehønstuen har en 4-5 børn med til at lave puslespil ved bordet i fællesrummet. En pædagog laver byggeleg med klodser ved scenen i fællesrummet.

Der er meget fri leg på de tre stuer. En leg er to børn der sidder ved et bord og bygger med magnetfigurer, og det er de fordybet i længere tid (min. 15 minutter). På en af stuerne er der gang i flere ting på en gang ved det samme bord, puslespil, spil og plusplus. Der sidder en voksen ved bordet, som er mere iagttagende end deltagende. Pigen som laver plusplus, kan ikke finde ud af hvad hun vil lave, prøver lidt, går lidt i stå. Der foregår ikke relation mellem de børn der sidder ved samme bord.

På en anden stue i det lille rum, er en pædagog med i en leg med sanseplader. Der er 3-4 børn med, alle piger. Jeg er lidt med og kan forstå, at børnene har været med til at sætte rammen for legen. Den voksne er styrende i, at alle børnene er inddraget, og guider børnene i at fortælle og følge reglerne til hinanden. Børnene går til og fra legen, den voksne bliver i legen og legen består. Mens der leges på stuen, kommer både en inklusionspædagog og en ressourceperson og tager et barn med til en aktivitet. Det ene barn bliver spurgt, om det vil være med til det de skal lave. Det andet barn bliver ikke spurgt. Begge børn vil gerne med.

Jeg oplever, de voksne fordeler sig ift. børnene. Der er mange børn der leger det de har lyst til uden at voksne er med. Min observation er at mange af børnene er kortvarigt fordybet i disse lege. Jeg oplever, det er sværere for børnene i kunstprojektet, der foregår på stuerne, at fordybe sig i aktiviteten, samt det er svært at få en dialog om projektet pga larm fra de øvrige børn, hvor der er plads til 5 turtagninger, som er en af sprogstrategierne.

Overvejelser om formiddagens program: hvad giver det børnene, at et kunstprojekt og lignende aktiviteter foregår på en stue sammen med mange andre lege ift fordybelse og mulighed for dialog? Kan de voksne bruge børnenes initiativer til leg, og lave en aktivitet som kan tiltrække flere børn, med mål som relation og dialog? Skal der være et voksenstyret tilbud om leg/aktivitet på stuen (udover kunstprojektet). Det kan f.eks. synliggøres ved at lave et legobord eller som en pædagog gjorde det i fællesrummet – et puslespilsbord. Var de øvrige voksne bevidste om, at der var det tilbud ift. at kunne guide nogle børn derud, eller var det for udvalgte børn? Det var dog ikke mit indtryk, det var for udvalgte børn.

Spisning børnehaven på en af stuerne. Inden spisning samles børnene i rundkreds. Den voksne foreslår en leg "hund hvem har taget dit kødben". Et barn siger "til jul var det nisse hvem har taget din nissehue", den voksne hører det og gentager "ja til jul....". Den voksne guider børnene i legen,

f.eks. viser hvordan de skal gemme hænderne. Når et barn vov'er mere end 3 gange, bliver der ikke skældt ud, den voksne minder om, at legens regel er 3 gange gæt.

2 børn er med til at hente maden, og de dækker bord. De øvrige børn får anvist, hvor de skal sidde, når de spørger. De voksne er meget klare på, hvem der skal sidde hvor, og børnene følger henvisningerne. Børnene sidder ved 3 borde, og der er en voksen ved hvert bord, og det ene bord er i det lille rum på stuen. Døren er lukket til rummet. Der er skåle på alle borde, børnene øser selv op. Der er små kander med mælk og vand, og børnene øser selv op. Børnene bliver guidet til at bruge kniv og gaffel, og får lov at øve med det. De voksne er nærværende og fokuseret på børnene.

Jeg oplever, der er en god stemning omkring spisningen, som også er et mål i Solstiens mad- og måltidspolitik. Der er meget fokus på selvhjulpenhed. Der er plads til dialog. De voksne placerer sig med en voksen ved hvert bord og med siden/ryggen til hinanden, så der er maksimal opmærksomhed på børnene.

Putning i vuggestuen: alle børn puttes på stjernestuen og krybberum v/ stjernestuen, og det er stuen hvor de voksne er med de børn, der er vågne. Jeg var der ca fra kl. 12-12.30. Mens der blev puttet blev der læst for nogle i fællesrummet, 1 putter med dem på madras, 1 voksen putter med et barn på stuen (der var særlige behov), nogle voksne putter i krybber og barnevogne. Der er et stort barn og et lille barn vågne. De voksne, der er på stuen, er omkring de to børn.

Jeg nåede ikke at opleve overgangen fra spisning til putning i vuggestuen. Dog observerede jeg, at på Stjernestuen var der stadig borde, der skulle tørres af og der skulle fejes. Det tolker jeg, som at have fokus på børnene og ikke på oprydningen i den overgang. I det korte interval jeg observerede på putningen foregik alting stille og roligt, og mit indtryk er at det foregår i børnenes tempo.

Børnehaven – legeplads udenfor ca 12.45-13.45

20-30 børn leger på den ene halvdel af legepladsen, den anden halvdel er lukket fra. Der er skiftende voksne ude, 1-2 voksne. De voksne har en opsynsfunktion hvor de hjælper med at finde legetøj og cykler, trøster, hjælper i konflikter/uenighed i leg, støtter i regler og rammer, f.eks. hvor kan man cykle, hvor højt oppe fra skal man hoppe. De voksne er kortvarigt med i leg f.eks. at "spise spaghetti" i legehuset. Børnene leger, der er få konflikter. Nogle børn kan være i leg i længere tid og nogle børn "flakker" lidt mere. Jeg oplevede dog flest børn som var i gang med leg.

Samtidig med at nogle børn er på legeplads, er der børn indenfor. Jeg får oplyst, at børnene selv vælger, hvad de gerne vil. Jeg kommer ind ca. 13.45. Alle børn er på en stue, sommerfuglestuen. Der er megen støj, børnene leger næsten oveni hinanden. Der sidder en voksen på gulvet, og mange børn er lige omkring den voksne. Kort efter er der oprydning, og alle børn går på deres egen stue. Jeg observerede ikke indeaktiviteterne før til slut, og ved ikke om der var det støjniveau hele tiden.

Overvejelser: jævnligt gennemgå pædagogik og organisering for hele perioden (både ude og inde) efter spisning for at sikre at børn og voksne er fordelt hensigtsmæssigt. I samme periode er der jfv skema rytmik kl. 13.30. Jeg er ikke med til rytmik, men kan forstå på en bemærkning fra en pædagog til et barn senere på dagen omkring kolbøtter og stå på hænder, at aktiviteten var blevet gennemført.

En børnehavestuen fra kl. 14: lege brydes op for at få eftermiddagsmad (tykmælk). Nogle børn har bygget et slot/borg i magnetelementer, børnene er kede af at skulle afbryde at lave videre på bygningsværket, hvilket de fortæller til pædagogen. Pædagogen sørger for at stille det væk, så det kan tages frem igen.

Eftermiddagsmad på en børnehavestue: børnene er opdelt i 2 grupper, der er en meget rolig stemning og der bliver samtalt (plads til dialog som er et pædagogiske mål/middel). Ved et af bordene leges en leg: et barn skal tænke på et dyr, fortælle om det, og de andre børn skal gætte hvilket dyr det er.

Efter eftermiddagsmad i Børnehaven: børnene leger på stuerne, børnene samles på en stue kl. 15.30-16. Børnene leger, der er tilbud om aktiviteter f.eks. perleplader. Børnene bliver hentet løbende. Nogle voksne får talt lidt med forældrene, andre koncentrerer sig om børnene.

Overvejelser om eftermiddagen: hvad gør det ved børnene, at de skal opbryde deres lege flere gange på en dag?, kan der være færre opbud? Eftermiddagsfrugten opleves denne dag som en samling og mulighed for dialog, kan det bruges målrettet f.eks. at tale om oplevelser fra dagens aktiviteter?

1. Pædagogik

Tegn hos børn

- Børnenes deltagelse: Børnene er aktivt deltagende, dvs. engageret, lyttende og optaget.
- Børnenes nærmeste udviklingszone: Børnene viser tegn på at være tilpas udfordret, dvs. at børnene giver udtryk for, at de vil prøve noget nyt, eller børnene viser tegn på at være trygge ved at udfordre sig selv eller bliver udfordret.

Er flettet ind i beskrivelserne med læring ovenfor

1. Pædagogik

Tegn hos de voksne

- De voksnes relation til børnene: De voksne er nærværende, lyttende og engagerede. De voksne har øjenkontakt med børnene. De voksne har tilpas fysisk kontakt til børnene.
- De voksne arbejder med differentieret tilgang: De voksne tilbyder børnene differentierede aktiviteter, afstemt efter alder, udvikling, interesser, mv.
- De voksne følger børnenes læringsinitiativer: De voksne ser børnenes initiativer og følger og evt. udbygger dem.
- De voksne understøtter børnenes leg: De voksne skærmer børnene, så de kan lege uforstyrret. De voksne udvider legen, eksempelvis ved at deltage, tilføje idéer eller materiale, eller ved at understøtte børnene i at deltage i legen.

Er flettet ind i beskrivelserne med læring ovenfor

2. Trivsel

Hvordan er det relationelle samspil?

Jeg oplever generelt glade børn. Jeg oplever at der er få børn, der græder, og der er over hele dagen få konflikter mellem børnene. Jeg ser børn, der er gode til at være i relation til de andre børn og kan mestre at indstille sig, ift. de børn de lige nu leger med. F.eks. var der en leg med en ældre pige og to yngre drenge. Pigen var den styrende i at få legen til at fungere, og drengene tog initiativer til først at lege leg med at løbe rundt, og derefter en leg med biler eller konstruktionslegetøj bagefter.

Trivsel

Tegn hos børn

- Børnene virker glade.
- Børnene viser engagement, nysgerrighed og optagethed.
- Børnene indgår i ligeværdige udviklende relationer med hinanden.
- Børnene opsøger de voksne, hvis de har brug for støtte.

Jeg ser børn, der har det svært med relation, kontakt og fordybelse i leg/aktivitet. F.eks. to drenge i børnehaven, som sidst på dagen ikke er kommet i gang med at lege eller andet. De hopper rundt, kaster med en bamse, og de skaber en del uro på stuen, hvor alle børn skal være til sidst (jeg oplevede netop de to drenge have en lignende adfærd på legepladsen, men der var det ikke så forstyrrende for de andre børn). Et andet eksempel på 3-4 piger i børnehaven, hvor pigerne er sammen i aktivitet, men har svært ved at give plads til hinanden og holde fokus i legen, hvis de ikke har en konkret funktion/opgave, som den voksne fortæller dem.

Også ift. at være nysgerrige og fordybet oplever jeg børnene meget forskellige. *Et fokuspunkt for pædagogikken kan være nysgerrighed, da det bl.a. er basis for at børnene gerne vil lære, kan begejstres og udfordrer sig selv.*

Mht at opsøge de voksne er min observation lignende ovenstående. Nogle børn er gode til at opsøge voksne både ift. at få hjælp i konflikt, få hjælp til at løse noget eller være med i leg. Andre børn opsøger ikke de voksne i samme grad.

Trivsel

Tegn hos voksne

- De voksne virker glade – på en professionel måde.
- De voksne viser omsorg, fagligt engagement og optagethed.
- De voksne hjælper børnene på en anerkendende måde ved konflikter.

Jeg oplever en omsorgsfuld tilgang til børnene, når der er børn der er kede af det, bliver de trøstet. De voksne som er omkring børnene, er opmærksomme på dem, siger hej når de ankommer om morgenen.

Jeg oplever, de voksne både i børnehaven og vuggestue som omsorgsfulde. De ser glade ud, nogle mere udtryksfulde end andre. Jeg oplever kun skæld ud og irrettesættelser meget, meget lidt. Ingen voksne råber af børnene.

Et eksempel på uhensigtsmæssig kommunikation: En voksen siger til et barn "vil du godt stoppe nu?" og det blev gentaget nogle gange.

Overvejelser om at få talt om jævnlige hvordan vi taler med og til børnene. F.eks. brug af "jeg vil have...." i stedet for ovenstående jf TOPI uddannelsens introdag.

Børnene bliver set og hørt. F.eks. inden spisning: et barn siger "jeg har ondt i maven", den voksne responderer "har du det, måske hjælper det med at få noget at drikke og spise", dette foregik mens den voksne var optaget af borddækning mm, og der var alligevel opmærksomhed på barnet og det barnet siger, og uden at underkende dets udsagn.

3. Sprog

Hvordan arbejdes der med verbal og nonverbal kommunikation?

Der er læseleg fast på ugeskemaet. Jeg observerede ikke en læseleg-aktivitet.

Min observation på dagen, er at nogle voksne arbejder målrettet med sprog i rutinerne. Særligt oplever jeg i børnehaven den dialog i frokost og eftermiddagsmad situationerne, som også er beskrevet i læreplanen. Jeg oplever ikke det samme fokus i vuggestuen i den samling, som jeg er med til. Jeg oplever, at kommentator sprogstrategien (*at de voksne satte ord på hvad gør vi lige nu, hvad sker der lige nu, hvad gør du lige nu*) ikke blev brugt af alle voksne, og jeg så det mere i børnehaven end i vuggestuen.

Overvejelser om hvordan I skaber gode rum for dialog for de børn, der har brug for at øve færdigheder i dialog. Overvejelser om hvordan alle voksne får fokus på sprogstrategier.

Tegn hos børn

- Børnene viser interesse for det talte sprog og prøver at udtrykke sig sprogligt.
- Børnene stiller nysgerrige undersøgende spørgsmål.
- Børnene lytter til hinanden og til de voksne.
- Børnenes nonverbale kommunikation, eksempelvis kropskontakt, virker afstemt.

Jeg oplever børnene, som meget forskellige ift. at udtrykke sig sprogligt, både verbalt og nonverbal. Jeg oplever ikke, at børnene generelt stiller mange nysgerrige og undersøgende spørgsmål.

Sprog

Tegn hos voksne

- De voksnes kommunikation med børnene er anerkendende og kendetegnet ved respekt.
- De voksne viser nysgerrighed for hvad børnene siger og reagerer relevant.
- De voksne muliggør, at børnene kan færdiggøre deres sætninger.
- De voksne stiller åbne, undersøgende spørgsmål, der understøtter børnene i deres optagethed.

- De voksne skaber muligheder for at børnene kan bruge og udvikle deres sprog i planlagte aktiviteter, som eksempelvis dialogisk læsning eller samling.
- De voksne arbejder målrettet med sprog i forbindelse med hverdagsrutinerne, som eksempelvis ved måltiderne.
- Der er overensstemmelse mellem den verbale og nonverbale kommunikation hos de voksne.

Min observation er, at spisesituationerne i børnehaven har fokus på at skabe dialog. De voksne placerer sig centralt, sætter gang i en samtale eller viderefører en dialog som børnene starter. Dog observerer jeg også, at de børn som selv tager initiativer til dialog/samtale, også primært er dem der samtaler under spisning. En del af dialogen er barn/voksen og i mindre grad barn/barn i spisesituationerne.

I vuggestuen oplever jeg flere voksne som er i børnehøjde, f.eks. ved at sidde på gulvet med børnene. Generelt oplever jeg de voksne som nærværende, når de taler med børnene, f.eks. at se på barnet, have øjenkontakt.

4. Indretning

Hvordan arbejdes der med indretning? (Indenfor og på legepladsen)

Vuggestuen:

En af stuerne: legezoner ikke tydelige, der er reoler langs væggene, to tæpper, børnene kører med dukkevogne over det hele, hen over legekøkkenet (som også står langs med væggen uden en ramme). Der er ikke bøger i børnehøjde, der er legetøj i børnehøjde, legetøjet ligger ud over det hele (morgen).

En anden stue: rumdelere, kuglerammer på væg i børnehøjde, legetøj i børnehøjde, borde i den ene ende, sofa og legezoner i den anden ende, billedrammer med billeder i børnehøjde (egne billeder)

Børnehaven:

Stue 1: billeder med børnene og flag hvor de kommer fra+dansk flag på væggene, dukkekrog, tæppe, røde rumdelere, sofa rumdeler, lille bord (her legede to børn med magnetbyggeting i længere tid)

Stue 2: rumdelere, ikke tydeligt hvad man kan lege hvor, f.eks. leger nogle drenge med magnetbyggeplader i sofaen, et parkeringshus står i et hjørne,

Stue 3: dukkekrog afd m/ køkken, strygebræt, dukketing, sofa skiller i det store rum, rumdeler i det lille rum.

BH legeplads: rummer mange udfordringer, klatrestativ med højde, ujævn, gynger, sandkasse, cykler, legehus, træer. Der er mulighed for at lukke af, så kun halvdelen af legepladsen bruges.

Generelt: bogstaver og tal hænger på væggene, de fleste steder oppe over børnehøjde, der er meget legetøj i børnehøjde, ikke mange bøger i børnehøjde (BH), ikke mange muligheder for at sætte igangværende legetøj hen f.eks. lego, ikke observeret plads til vilde lege indenfor i børnehaven, lidt i vuggestuen.

Tegn vi ser efter

- Indretningen afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- Børnene anvender rummene og de tilgængelige materialer.
- Voksne anvender rummene og de tilgængelige materialer.

En pige leger med plusplus, hun får ikke samlet noget, det virker som om hun ikke ved hvad hun skal lave. *Evt kunne der være inspirationsbilleder. Der hænger plusplus kreationer på væggene, men de er lidt avancerede*

Børnehavens fællesarealer:

Krearium, bliver brugt til flere forskellige formål også, f.eks. mødelokale.

Det store fællesareal: scene, legehus, sofa, bord m/ stole, jeg oplever det fungerer godt ift opdeling, og jeg oplever, at pladsen blev udnyttet til at arbejde i grupper med 1-5 børn af gangen.

Der er tapet med skov og lys, og mit indtryk er at tapetet bryder de hvide vægge, og har en indbydende virkning, når man kommer ind af døren.

Vuggestuens fællesarealer:

Her er der det samme tapet på en væg. I fællesrummet er et stort bord med høje taburetter, et lille bord med lave stole. Det lille bord står lige ved nogle puder. Jeg oplever, at vuggestuens fællesarealer er knap så markant opdelt som børnehavens. Jeg så det store bord blev brugt til en aktivitet om formiddagen, og pudezonen blev brugt til at læse i forbindelse med putningen.

Overvejelser om stuerens indretning, skal de tilbyde det samme eller skal de supplere hinanden? Hvordan kan vi indrette flere legezoner (jeg ved at Solstien er i en udviklingsproces netop med legezoner).

5. Organisering

Hvordan organiseres det pædagogiske arbejde?

Generelle observationer:

Der er en god bemanning på dagen. I børnehaven er begge inklusionspædagoger og ressourcepersoner udover stuepersonalet.

Både i vuggestue og børnehaven er der procentvis mere fri leg end voksenstyrede aktiviteter. Jeg observerede, at de voksne fulgte børnenes initiativer f.eks. perleplader, hvor der blev etableret en aktivitet, som inddrog andre børn og etablerede dialog mellem børnene og den voksne. Jeg oplevede også, at børnenes initiativer ikke blev understøttet og udvidet, f.eks. pigen der laver plusplus.

Overvejelser om, at der er flere tilbud, som er voksenstyrede evt. med udgangspunkt i børnenes initiativer. Det kan både være at sætte gang i en aktivitet eller aktivt være med i leg. Jeg oplever flere

børn, som profiterer af at en voksen er med i leg/aktivitet, ift. at fordybe sig i længere tid og få hjælp til samspil med de andre børn (eksempel med sansepladerne i børnehaven).

På observationsdagen var der meget fravær hos børnene i vuggestuen, hvilket betød at f.eks. inklusionspædagogen gik i børnehaven. Min oplevelse er, at personalet er god til at fordele opgaver, samt fordele sig selv og børnene efter børnenes behov, og ift de planlagte aktiviteter.

Tegn hos børn

- Børnene kender overgangsrutinerne og mestrer overgangene.
- Der opstår ikke unødvendig ventetid.

Min observation er, at børnene kender til overgangsrutinerne. F.eks. ved spisning i børnehaven, hvor børnene ved, at der er to bestemte børn, som skal hente mad og dække bord. Børnene er også gode til at lege en leg i ventetiden på maden. Når maden kommer, skal der dækkes bord og vaskes hænder, det foregår også stille og roligt.

I vuggestuen virker børnene også, som om de kender putterutinen, at de store børn ved hvor de skal hen og sove, også selvom det er på en anden stue end deres egen.

Jeg observerer ikke øgede antal konflikter i overgangssituationer. Jeg oplever, der er mange overgange/skift i løbet af en dag i Solstien. *Overvejelser om hvor mange vil vi have? Hvordan kan vi støtte børnene i at tilegne sig færdigheder med at mestre de overgange.*

Jeg oplever ventetid i aktiviteten i vuggestuen for de store, hvor de skal klippe masker (beskrevet i pædagogikafsnittet). Her skal ifølge planen have været 8 børn, og der er kun 4. Det er ikke alt der er fundet frem inden som skal bruges til aktiviteten.

Organisering

Tegn hos voksne

- Organisering afspejler relevante pædagogiske overvejelser.
- De voksne forbliver i aktiviteten.
- Dagens ressourcer anvendes hensigtsmæssigt.
- Der arbejdes med en tydelig rollefordeling.
- Der arbejdes med mindre grupper.
- Overgange er organiseret således, at der ikke sker konfliktoptrapning.
- Organiseringen er synlig, eksempelvis i form af bordplaner, piktogrammer, mm.

Der hænger piktogrammer på bl.a. whiteboards, særligt i børnehaven, men jeg oplever dem ikke i brug på dagen.

Hvordan anvender man piktogrammerne? Pædagogisk mål? Bruger alle voksne dem? Individuelle piktogramplade til enkelte børn?

Der er en klar rollefordeling stort set hele dagen i Solstien. Det er klart, hvilken voksen der går i børnehaven med børnehavenbørnene om morgenen, hvem laver kunstprojekt osv. Der bliver også arbejdet i mindre grupper, mere eller mindre struktureret. Nogle børn hentes af en voksen, og en voksen er sammen med 4 børn i længere tid i en sanselig (begge situationer beskrevet i afsnittet pædagogik).

Kunstprojekt: min observation er at der er langt mere rum for dialog og fordybelse for den gruppe der sidder i krearummet sammenlignet med de to andre grupper som sidder på stuen. Overvejelser om hvilke aktiviteter der egner sig til stue, man kunne også have koncentreret kunstprojektet til en stue og ikke andet på den stue, eller andet.